

Péče řádného hospodáře a povinnosti s tím spojené

Mgr. Michal Vrajík a Mgr. Ondřej Huml

Jednou ze základních povinností definujících postavení členů představenstva akciové společnosti, resp. jednatelů společnosti s ručením omezeným, je povinnost jednat s péčí řádného hospodáře. Tento standard péče byl do českého právního řádu uveden prostřednictvím ustanovení § 194 odst. 5 obchodního zákoníku s účinností od 1. 1. 2001 a nahradil do té doby platný standard, podle něžž museli členové představenstev, resp. jednatelé, jednat s náležitou péčí.

Žádný právní předpis ale nedefinuje, co se pojmem „péče řádného hospodáře“ rozumí a jak konkrétně mají členové statutárních orgánů v jednotlivých situacích postupovat. Obsah tohoto pojmu tak vymezuje především právní teorie a právní praxe, v níž primární roli hraje judikatura Nejvyššího soudu ČR v civilních i v trestních věcech.¹⁾

Účelem tohoto článku je pokusit se prostřednictvím nejdůležitějších soudních rozhodnutí přiblížit obsah pojmu péče řádného hospodáře, a přinést tak určitý „návod“ pro členy statutárních orgánů, jak dodržet povinnost jednat s péčí řádného hospodáře.

Obsah pojmu péče řádného hospodáře

Jak bylo výše uvedeno, s péčí řádného hospodáře musejí jednat dle ustanovení § 194 odst. 5 obchodního zákoníku členové představenstva akciové společnosti a prostřednictvím odkazu v ustanovení § 135 odst. 2 obchodního zákoníku byl tento požadavek rozšířen též na jednatele společností s ručením omezeným. Další odkaz v ustanovení § 243 odst. 8 obchodního zákoníku rozšiřuje tento požadavek na členy představenstva družstva.

Obdobnými odkazy byla povinnost péče řádného hospodáře rozšířena ještě na členy dozorčí rady akciové společnosti (viz ustanovení § 200 odst. 3 obchodního zákoníku), dozorčí rady společnosti s ručením omezeným, byla-li zřízena (viz ustanovení § 138 odst. 2 obchodního zákoníku), kontrolní komise družstva (viz ustanovení § 244 odst. 8 obchodního zákoníku) a na faktické vedoucí akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným (viz ustanovení § 66 odst. 6 obchodního zákoníku).²⁾ S ohledem na to, že tento článek je zaměřen především na povinnosti statutárních orgánů, však tyto čtyři poslední odkazy uvádíme pouze pro úplnost.

V českém právním řádu neexistuje definice pojmu „péče řádného hospodáře“. Za klíčové lze proto považovat především rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006, v němž Nejvyšší soud ČR uzavřel, že „*pojem péče řádného hospodáře lze přitom chápat tak, že řádný hospodář činí právní úkony týkající se obchodní společnosti odpovědně a svědomitě a stejným způsobem rovněž pečuje o její majetek, jako kdyby šlo o jeho vlastní majetek. Taková péče tedy nepochybně zahrnuje péči o majetek akciové společnosti nejen v tom smyslu, aby nevznikla škoda na*

majetku jeho ú
zhodnocován
dosažitelná. P
ného hospod
nými znalosti
k jeho odpově
du a zabránit j
ného hospoc
znat, že je n
a zajistit tako

K tomuto závě
rozhodnutí³⁾ a
obsahově zák

Řádný hospod
ti a vždy jedn
seznamování
hospodáře vla
podář povinně
zájmy samotn

Objektivní a subj

V právní teori
které se prom
srovnává inte
v konkrétní si
statečně rozu
který lze rozu
člen statutárn
kové odborné

Společnosti
by odevzda
nosti péče ř
na otázku, z
Odpověď př
nost věci ča

Na druhé stra
šenostech a p
rizující vlastní
nýbrž s úrov
statutárního c
držení povinn
„dostatečně r
gánu jednal
vůle společn

V čisté podo
společností, p
výhodou tof

Mgr. Michal Vrajík a Mgr. Ondřej Huml jsou absolventy Právnické fakulty UK v Praze a advokátními koncipienty

tím spojené

enů představenstva
i omezeným, je po-
éče byl do českého
st. 5 obchodního zá-
ný standard, podle
s náležitou péčí.

e řádného hospodá-
rgánů v jednotlivých
především právní te-
ejvyššího soudu ČR

žležitějších soudních
a, a přinést tak určitý
ost jednat s péčí řád-

jí jednat dle ustano-
venstva akciové spo-
st. 2 obchodního zá-
společnosti s ručením
odního zákoníku roz-

odáře rozšířena ješ-
ovení § 200 odst. 3
čením omezeným,
i zákoníku), kontrol-
ního zákoníku) a na
učením omezeným
ohledem na to, že
árních orgánů, však

řádného hospodáře“.
vyššího soudu ČR ze
šší soud ČR uzavřel,
**ak tak, že řádný hos-
pěčnosti odpovědně
í majetek, jako kdy-
chybně zahrnuje péči
nevnikla škoda na**

ulty UK v Praze

majetku jeho úbytkem či znehodnocením, ale také aby byl majetek společnosti zhodnocován a rozmnožován v maximální možné míře, jaká je momentálně dosažitelná. **Postup člena představenstva akciové společnosti s péčí řádného hospodáře ovšem nepředpokládá, aby byl vybaven všemi odbornými znalostmi, které souvisejí s uvedenou funkcí ve statutárním orgánu, ale k jeho odpovědnosti postačí základní znalosti umožňující rozeznat hrozící škodu a zabránit jejímu způsobení na spravovaném majetku (...)** Navíc **péče řádného hospodáře zahrnuje i povinnost člena statutárního orgánu rozpoznat, že je nutná odborná pomoc speciálně kvalifikovaného subjektu, a zajistit takovou pomoc.**⁴⁾

K tomuto závěru se poté Nejvyšší soud ČR opakovaně přihlásil v řadě dalších rozhodnutí³⁾ a lze tedy konstatovat, že jde o konstantní judikaturu vymezující obsahově základ pojmu péče řádného hospodáře.

Řádný hospodář musí být v každém případě odborníkem na řízení společnosti a vždy jednat se znalostí věci. Uvedené v sobě zahrnuje také požadavek na seznamování s novými poznatky v oboru. V neposlední řadě je péčí řádného hospodáře vlastní povinnost loajality vůči společnosti. Jinými slovy, řádný hospodář povinně upřednostňuje zájmy společnosti před svými vlastními a i před zájmy samotných společníků.⁴⁾

Objektivní a subjektivní pojetí péče řádného hospodáře

V právní teorii existují dva rozdílné přístupy k pojetí péče řádného hospodáře, které se promítají do právních řádů v jednotlivých zemích. Objektivní přístup srovnává intenzitu péče poskytnuté konkrétním členem statutárního orgánu v konkrétní situaci k objektivizovanému řádnému hospodáři, tedy k osobě dostatečně rozumné, vzdělané, zkušené a pečlivé.⁵⁾ Jde o takový standard péče, který lze rozumně očekávat. Proti tomu objektivní pojetí nepředpokládá, že člen statutárního orgánu bude profesionálem v některém oboru, a i pokud takové odborné znalosti má, není povinen je využívat.

Společnosti má v rámci výkonu své funkce odevzdat pouze průměr, který by odevzdal objektivizovaný řádný hospodář. Jinými slovy, splnění povinnosti péče řádného hospodáře se při objektivním pojetí odvíjí od odpovědi na otázku, zda by se v určitém případě stejně zachoval i řádný hospodář. Odpověď přitom mnohdy poskytuje až následně soud, s ohledem na obtížnost věci často za pomoci soudních znalců.

Na druhé straně stojí přístup subjektivní, jenž staví na rozumu, vzdělání, zkušenostech a pečlivosti ve vztahu ke konkrétní osobě. Tyto vlastnosti charakterizující vlastní jednání osoby nejsou poměřovány s výše uvedeným průměrem, nýbrž s úrovní dané osoby. Ve své podstatě jde o srovnání, zda konkrétní člen statutárního orgánu svým jednáním vybočil ze svého vlastního standardu. Dodržení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře zde neznamená jednat „dostatečně rozumně“, ale jednat tak, jako by konkrétní člen statutárního orgánu jednal ve vlastní věci. Subjektivní přístup tak více akcentuje autonomii vůle společníků.⁶⁾

V čisté podobě však není v dnešní době prakticky využitelný u kapitálových společností, protože neposkytuje dostatečnou ochranu věřitelům.⁷⁾ Nespornou výhodou tohoto modelu je naopak možnost zvolit členem statutárního

orgánu dostatečně erudovanou osobu, jež bude lépe splňovat požadavky či uspokojovat potřeby společnosti díky svému blízkému vztahu k samotné činnosti společnosti. Tato osoba tak bude poměřována se svým standardem převyšujícím standard řádného hospodáře, jenž by musel v takové situaci již vyhledat placeného odborníka.

Modernější variantou je pak kombinace obou přístupů. Tato varianta spočívá v povinnosti člena statutárního orgánu poskytovat rozumně očekávatelný standard péče (objektivní kritérium), pokud ale konkrétní člen statutárního orgánu má určité odborné znalosti, je povinen je využívat (subjektivní kritérium). Subjektivní hledisko tak vlastně slouží pouze jako korektiv či zpřísnění objektivního hlediska.

V českém právu dosud ohledně pojetí péče řádného hospodáře nepanuje zcela shoda. Již z toho, co bylo uvedeno výše, je zcela zjevné, že **základem přístupu k péči řádného hospodáře v českém právu je objektivní hledisko.**

Existuje rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR uvádějící, že statutární orgán (jeho člen) je povinen při výkonu funkce využívat své odborné znalosti⁸⁾, toto rozhodnutí se však vztahuje k právní úpravě platné a účinné před 1. 1. 2001, kdy ještě obchodní zákoník obsahoval pojem „náležitá péče“ namísto „péče řádného hospodáře“. Dědič a Lasák dovozují⁹⁾, že toto rozhodnutí lze aplikovat i na současnou právní úpravu.

Pokud člen statutárního orgánu disponuje určitými odbornými znalostmi, je potom povinen je při výkonu své funkce využívat.¹⁰⁾ S ohledem na skutečnost, že pojmy „náležitá péče“ a „péče řádného hospodáře“ se obsahově poněkud liší¹¹⁾, máme za to, že výše zmíněné rozhodnutí na současnou problematiku bez dalšího aplikovat nelze.

Na druhou stranu z jiných rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR lze vyzdvihnout, že se zpřísnující subjektivní kritérium uplatní i v českém právu. V této souvislosti je třeba zmínit zejména závěr Nejvyššího soudu, že „**nemá-li jednatel pro zařízení záležitosti spadající do výkonu jeho funkce potřebné odborné znalosti, je povinen zajistit její posouzení osobou, která potřebné znalosti má.**“¹²⁾ Z této právní věty lze totiž a contrario dovodit, že má-li člen statutárního orgánu potřebné odborné znalosti, nemusí zajistit posouzení věci jinou osobou a může její splnění provést sám. Pak se ale v souladu s povinností jednat s péčí řádného hospodáře nemůže domáhat, že věc svojí složitostí přesahovala objektivní standard a že tudíž za své případné pochybení není odpovědný.

Lze mít za to, že **zajištěním věci vlastním konáním na základě odborných znalostí člen statutárního orgánu dobrovolně převzal riziko**, a tak zvýšil onen průměr v rámci určitého případu, jelikož řádný hospodář by již vyhledal odbornou pomoc. Proto by se jednání takového člena mělo poměřovat s vyšším standardem, jenž odpovídá úrovni znalostí odborníka.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že i přes absenci jednoznačné judikatury lze uvést, že **v českém právu se použije zpřísnující subjektivní kritérium pro členy statutárních orgánů, kteří jsou vybaveni určitými odbornými znalostmi** (typicky ekonomové, účetní, daňoví poradci či právníci), pokud v daném případě nevyužili pro zabezpečení určité záležitosti jiné osoby – odborníka.

Péče řádného ho.

Podle judikatu
natelů je zajiš

Součástí péč
z použití toho
statutárního c
pro výkon tét
statutárního c

Naopak se o
ného hospod
je nutná odb
pomoc“. Pod
nictví spočí

1. ve výběru

2. ve vytvoř
potřebné s

Řádný hospo
Další rozhod
nespoléhá n
stupy zvolen
jsou svěřené
do postaven
takovém sle
jektivní kritér
situaci dosta
jsou vykonáv
příslušný čle
(u účetnictví

Specifickou
povinnost č
nosti od ma
jména v mal
ným. I v dne
mezi majetk
třeby odčerp
může být to
se osoby m
dezření ze

Péče řádného h

Pokud jde o
lze vyjít z v
v jaké situa
vou pomoc
borná pom
cím v poža

Péče řádného hospodáře ve vztahu k vedení účetnictví

Podle judikatury Nejvyššího soudu ČR „jednou ze základních povinností jednatele je zajistit řádné vedení předepsané evidence účetnictví¹³⁾“.

Součástí péče řádného hospodáře je tak zajištění vedení účetnictví. Již z použití tohoto pojmu lze dovodit, že není v žádném případě nutné, aby člen statutárního orgánu vedl účetnictví společnosti osobně. Vzhledem k tomu, že pro výkon této povinnosti jsou potřeba též určité odborné znalosti, které člen statutárního orgánu nemusí mít, nebylo by to ani účelné.

Naopak se opět lze vrátit k výše uvedeným závěrům, podle nichž „*péče řádného hospodáře zahrnuje i povinnost člena statutárního orgánu rozpoznat, že je nutná odborná pomoc speciálně kvalifikovaného subjektu, a zajistit takovou pomoc*“. Podle Nejvyššího soudu ČR pak konkrétně **zajištění vedení účetnictví spočívá:**

1. ve výběru kvalifikované osoby; a
2. ve vytvoření potřebných podmínek pro výkon činnosti (poskytnutí potřebné součinnosti).¹⁴⁾

Řádný hospodář se však nesmí spokojit jen se splněním těchto povinností. Další rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR totiž stanovují, že řádný hospodář se nespolehá na pouhé delegování záležitosti odborníkovi, nýbrž je povinen výstupy zvolené kvalifikované osoby „*sledovat a dohlížet na to, jakým způsobem jsou svěřené činnosti prováděny*“.¹⁵⁾ Statutární orgán se zde fakticky dostává do postavení, jaké je svým charakterem typické pro činnost dozorčí rady. Při takovém sledování a dohledu se pak na statutární orgán bude vztahovat objektivní kritérium péče řádného hospodáře. Jinak řečeno, pokud by v obdobné situaci dostatečně rozumná osoba pochybovala o tom, že svěřené činnosti jsou vykonávány řádně a ku prospěchu společnosti, má o tom pochybovat též příslušný člen statutárního orgánu a je povinen tyto pochybnosti prověřit (u účetnictví se nabízí např. zajistit jeho audit).

Specifickou součástí péče řádného hospodáře v otázce vedení účetnictví je **povinnost členů statutárního orgánu striktně odlišovat majetek společnosti od majetku vlastního.** Tato zdánlivě banální věta nabývá rozměru zejména v malých jednoosobních či rodinných společnostech s ručením omezeným. I v dnešní době totiž řada takových společníků dostatečně nerozlišuje mezi majetkem společnosti a vlastním majetkem a stává se, že v případě potřeby odčerpávají prostředky ze společnosti pro osobní účely.¹⁶⁾ **Varováním může být to, že odčerpáním prostředků společnosti pro soukromé účely se osoby mohou vystavit nebezpečí trestního stíhání, nejčastěji pro podezření ze spáchání trestného činu zpronevěry.**

Péče řádného hospodáře ve vztahu k uzavírání smluvních závazků

Pokud jde o povinnost jednat s péčí řádného hospodáře při uzavírání smluv, lze vyjít z výše uvedených pravidel, zejména z povinnosti dokázat rozlišit, v jaké situaci již je třeba vyhledat odbornou pomoc a jakým způsobem takovou pomoc zajistit. **Při vyjednávání, přípravě a uzavírání smluv se jako odborná pomoc bude nejčastěji nabízet spolupráce s právníkem praktikujícím v požadované oblasti práva.**

Nejvyšší soud ČR uvedené potvrdil, když dovodil, že „pokud (předseda představenstva – pozn. aut.) neměl dostatek odborných zkušeností s učiněním předmětného směnečného avalu, třebaže sám měl právnické vzdělání, bylo jeho povinností zajistit odbornou pomoc náležitě kvalifikovanému subjektu (např. advokátní kanceláře specializující se na právo směnečné či šekové nebo na bankovní závazky).“¹⁷⁾ Obdobně Nejvyšší soud ČR v jiném rozhodnutí uvedl, že „jestliže tedy žalovaný jakožto jednatel žalobkyně uzavřel smlouvu o poskytování právních služeb s advokátkou, tj. osobou odborně způsobilou posoudit právní aspekty převodu nemovitosti (...) jednal (v tomto ohledu) s péčí řádného hospodáře (za předpokladu, že neměl, s ohledem na dostupné informace, žádné důvody pochybovat o odborné způsobilosti advokátky).“¹⁸⁾

Na činnost člena statutárního orgánu ve vztahu k odborníkovi se budou obecně vztahovat zásady uvedené v části věnované vedení účetnictví (statutární orgán tak opět plní triádu povinností sestávající z výběru odborníka, poskytnutí součinnosti a konečně kontroly odborníkovy činnosti).

Pokud jde o **hledisko ekonomické výhodnosti celé transakce**, lze odkázat zejména na naposledy uvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, podle něhož totiž „**prodej nemovitosti za výrazně nižší než (v daném místě a čase) obvyklou cenu, přitom může být – podle okolností případu – porušením povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře**“.¹⁹⁾ Obdobně je součástí péče řádného hospodáře dosahovat při prodeji majetku reálně možného zisku (tedy neprodávat pod cenou).¹⁹⁾ Výhodnost ekonomické transakce se však musí posuzovat či poměřovat komplexně, tedy s ohledem na zajištění smluvních závazků, smluvních pokut, doby splatnosti atd. Jinak řečeno, vyšší cena nabývaného majetku za určitých okolností nemusí zakládat porušení povinnosti péče řádného hospodáře, pokud je vykompenzována výhodami v ostatních ustanoveních smlouvy.

Nelze se ale omezit jen na pouhé porovnání hodnoty přínosu a výdaje. **Majetek, který společnost nabývá, musí mít pro ni také účel a reálný ekonomický přínos vzhledem k jejímu předmětu podnikání.**²⁰⁾ Například s péčí řádného hospodáře nejednali jednatelé, kteří z prostředků společnosti koupili osobní vozidlo, přičemž společnost již jedno vozidlo vlastnila a během řízení vyšlo najevo, že reálným účelem koupě vozidla bylo, aby jednatelé působili lépe navenek.²¹⁾

Péče řádného hospodáře po dobu existence smlouvy a vymáhání smluvních závazků

Pro dobu existence smlouvy pak lze dovodit, že mezi povinnosti řádného hospodáře patří:

1. pečlivě evidovat doklady prokazující existenci smluvního závazku;
2. předcházet tomu, aby společnost byla povinna k úhradě smluvních sankcí nebo úroků z prodlení (toto předcházení dle judikatury zahrnuje i povinnost provést započtení vlastních pohledávek, aby z pohledávek druhé smluvní strany nemohl vzniknout nárok na smluvní pokutu²²⁾; a
3. ve vztahu k vymáhání smluvních závazků předcházet promlčení pohledávek a zároveň jednat tak, aby společnosti nevznikala škoda, resp. aby se případná škoda minimalizovala.

Péče řádného pohledávky.

Nejvyšší soud o sobě nemůže nat s péčí řádné případné úkazat vznik, v tečného) vyr. tvrzení ohled sám jednatel. mohlo být – p. kladů na ved

Nejvyšší soud nosti musí t nec nebude společnosti. oné pohledá k jejímu vym

Uvedené roz tzv. „podnika vidlo zavádě jednal „de le hodnutím ek

Zajímavým a jsou ale dař jsou dle ust daňové uzn daně z příjm kám s rozva soudního n pohledávky. pohledávky.

Vyšší oprav notou nad 2 zahájeno ro. Procentní v nosti pohled ky v případě

Pokud tedy ho orgánu stoupení), z To vše sam prokázat ex

Dle našeh by jej měl zvážít přec

„pokud (předseda před-
zkušeností s učiněním
právníké vzdělání, bylo
valifikovaného subjektu
něnečné či šekové nebo
v jiném rozhodnutí uve-
š uzavřel smlouvu o po-
odborně způsobilou po-
(v tomto ohledu) s péčí
dem na dostupné infor-
sti advokáty).“¹⁸⁾

odborníkovi se budou
ané vedení účetnictví
jící z výběru odborníka,
(v činnosti).

transakce, lze odkázat
o soudu ČR, podle ně-
v daném místě a čase)
padu – porušením po-
ně je součástí péče řád-
ě možného zisku (tedy
sakce se však musí po-
zajištění smluvních zá-
eno, vyšší cena nabýva-
orušení povinnosti péče
ami v ostatních ustano-

nosu a výdaje. **Majetek,**
reálný ekonomický pří-
klad s péčí řádného hos-
ti koupili osobní vozidlo,
zení vyšlo najevo, že re-
lépe navenek.²¹⁾

vy a vymáhání

mezi povinnosti řádné-

uvního závazku;

k úhradě smluvních
dle judikatury zahrnuje
aby z pohledávek dru-
ní pokutu²²⁾; a

cházet promlčení po-
sti nevznikala škoda,

Péče řádného hospodáře však nemusí vždy zahrnovat též soudní vymáhání pohledávky.

Nejvyšší soud ČR k tomu konstatoval, že neuplatnění pohledávek samo o sobě nemusí znamenat porušení povinnosti člena statutárního orgánu jednat s péčí řádného hospodáře. Je nutné totiž brát v úvahu „samotné posouzení případné úspěšnosti takového postupu (např. od možnosti společnosti prokázat vznik, výši i trvání uplatněné pohledávky) a reálnosti jejího (alespoň částečného) vymození. (...) v situaci, kdy společnost není s to prokázat svá tvrzení ohledně vzniku, výše a trvání pohledávky, aniž by takový stav způsobil sám jednatel, by naopak v rozporu s náležitou péčí (péčí řádného hospodáře) mohlo být – podle okolností případu – podání žaloby a vynaložení dalších nákladů na vedení soudního řízení.“²³⁾

Nejvyšší soud ČR tak dovodil, že řádný hospodář při výkonu své povinnosti musí brát v potaz všechny relevantní okolnosti a zvážit, zda nakonec nebude výhodnější pro společnost upustit od vymáhání pohledávky společnosti. Jinými slovy, měl by zbilancovat „klady a zápory“ vymáhání té či oné pohledávky, a pak teprve učinit rozhodnutí o tom, zda bude přistoupeno k jejímu vymáhání.

Uvedené rozhodnutí je významné též tím, že se jedná o první využití pravidla tzv. „podnikatelského úsudku“ v judikatuře Nejvyššího soudu ČR.²⁴⁾ Jde o pravidlo zavádějící možnost člena statutárního orgánu společnosti bránit se, že jednal „de lege artis“, a tudíž neodpovídá za vzniklou škodu, byť ji svým rozhodnutím ekonomicky způsobil.

Zajímavým aspektem souvisejícím s vymáháním „nedobytných“ pohledávek jsou ale daňové dopady v podobě tzv. opravných položek. Opravné položky jsou dle ustanovení § 23 odst. 3 písm. c) bodu 3 zákona o daních z příjmů daňově uznatelným nákladem. Podle zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů je možné vytvořit opravné položky k nepromlčeným pohledávkám s rozvahovou hodnotou do 200 000 Kč bez nutnosti zahájení rozhodčího, soudního nebo správního řízení až do výše 20 % rozvahové hodnoty pohledávky, uplynulo-li více než šest měsíců od sjednané lhůty splatnosti pohledávky.

Vyšší opravné položky (a opravné položky k pohledávkám s rozvahovou hodnotou nad 200 000 Kč) lze vytvořit jen tehdy, pokud ohledně pohledávky bylo zahájeno rozhodčí, soudní nebo správní řízení, jehož se věřitel řádně účastní. Procentní výše opravné položky je odvozena od doby, jež uplynula od splatnosti pohledávky, a to až do 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky v případě uplynutí 36 měsíců od konce splatnosti pohledávky.

Pokud tedy věřitel „nedobytnou“ pohledávku řádně uplatní u příslušného orgánu (s vynaložením minimálních nákladů, tzn. např. bez právního zastoupení), **znamená to alespoň snížení ztráty v podobě daňových výhod.** To vše samozřejmě za předpokladu, že má k dispozici dokumenty způsobilé prokázat existenci pohledávky v tvrzeném rozsahu.

Dle našeho názoru nelze tento úhel pohledu podceňovat a řádný hospodář by jej měl zahrnout mezi výše zmíněné „klady a zápory“, které musí pečlivě zvážit před rozhodnutím, zda „nedobytnou“ pohledávku uplatní u soudu, či nikoliv.

Následky porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře

Po zvážení jednotlivých aspektů péče řádného hospodáře je třeba přistoupit i k tomu, co se stane v případě, když člen statutárního orgánu s péčí řádného hospodáře nepostupuje.

Především podle ustanovení § 194 odst. 5 obchodního zákoníku odpovídají takoví členové statutárního orgánu za škodu způsobenou společností. **Společnost tak může přikročit k vymáhání náhrady škody**, přičemž zákon pro tento případ stanoví vyvratitelnou právní domněnku, že člen statutárního orgánu povinnou péčí porušil. Je tedy na tomto členovi, aby v soudním sporu tvrdil a prokázal, že jednal s péčí řádného hospodáře.

Opět se může zejména v menších společnostech zdát, že k vymáhání nemusí být přistoupeno například pro dobré vztahy mezi společníky (často ostatně bývá statutárním orgánem některý z nich nebo všichni). Je ale třeba upozornit, že v důsledku porušování povinné péče se může společnost snadno stát insolventní, a případně může být na ni soudem prohlášen úpadek. V takové situaci do společnosti vstupuje vnější faktor v podobě insolvenčního správce, jenž většinou k vymáhání nároků z náhrady škody přistoupí ihned po zjištění jejich existence.

Druhým následkem porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře je ručení členů statutárního orgánu za závazky společnosti podle ustanovení § 194 odst. 6 obchodního zákoníku. Podle tohoto ustanovení odpovědný člen statutárního orgánu ručí za závazky společnosti, jestliže škoda nebyla uhrazena a věřitelé nemohou uspokojit své pohledávky z důvodu platební neschopnosti společnosti nebo z důvodu, že společnost zastavila platby. Reálný dosah tohoto ustanovení je však omezený, protože třetí osoba, která by mohla zákonného ručení člena statutárního orgánu využít, většinou neví, zda a který člen statutárního orgánu odpovídá společnosti za škodu, případně v jaké výši.

Poznámky:

- 1) Z existence trestněprávní judikatury k tomuto tématu mimo jiné vyplývá též jeho závažnost – porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře může totiž velmi často založit též trestněprávní odpovědnost člena statutárního orgánu (nejčastěji se bude jednat o trestné činy majetkové, popř. hospodářské).
- 2) ČECH, P.: Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. Právní rádce. 2007, č. 3, s. 4.
- 3) Např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2009, sp. zn. 5 Tdo 875/2009.
- 4) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3864/2008.
- 5) ČECH, P.: Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. Právní rádce. 2007, č. 3, s. 4 – 5.
- 6) ČECH, P.: Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. Právní rádce. 2007, č. 3, s. 4.
- 7) Společníci totiž na svou špatnou volbu sice „doplatí“ neúspěchem a potažmo insolvencí společnosti, ale neručí za její závazky třetím osobám, věřitelům společnosti. Jiná by byla situace u osobních společností (v českém právu veřejná obchodní společnost a komanditní společnost), zde je také v zahraničí subjektivní přístup dodnes využíván. Český zákonodárce však takovou cestu nezvolil.

- 8) Rozhodnutí
- 9) Odkazem n
- čuje postav
- 10) DĚDIČ, J.; i
- katury s ko
- 11) K těmto o
- sp. zn. 5 T
- 12) Rozhodnutí
- 13) Rozhodnutí
- 14) Rozhodnutí
- rozhodnutí
- o konstant
- 15) Rozhodnutí
- 16) O aktuáln
22. 3. 200
16. 8. 200
- 17) Rozhodnutí
- 18) Rozhodnutí
- 19) Rozhodnutí
- 20) Srov. rozh.
- 21) Tamtéž.
- 22) Rozhodnutí
- 23) Rozhodnutí
- 24) LASÁK, J.
- na prahu
- <<http://www.clenu-stat>

Zaměstnavat zákoníku prá

Ing. Růžena Klímová

O očekávaných změnách v části výkladu v 350 změn, z nichž j pracovnímu pomě němu zaměstnavat

Další změny, jiné v náhrac em, odstupu padné práci i

Ing. Růžena Klímová

no hospodáře

odáře je třeba přistoupit
o orgánu s péčí řádného

zákoníku odpovídají ta-
bou společnosti. **Společ-**
dy, přičemž zákon pro
u, že člen statutárního
vi, aby v soudním sporu

t, že k vymáhání nemu-
olečníky (často ostatně
i). Je ale třeba upozor-
společnost snadno stát
en úpadek. V takové si-
insolvenčního správce,
stoupí ihned po zjištění

dného hospodáře je ru-
podle ustanovení § 194
odpovědný člen statu-
koda nebyla uhrazena
platební neschopnosti
platby. Reálný dosah
da, která by mohla zá-
činou neví, zda a který
kodu, případně v jaké

no jiné vyplývá též jeho
hospodáře může totiž vel-
statárního orgánu (nejčas-
ářské).

Právní rádce. 2007, č. 3, s. 4.
p. zn. 5 Tdo 1412/2007
p. zn. 5 Tdo 875/2009.

29 Cdo 3864/2008.
Právní rádce. 2007, č. 3,

Právní rádce. 2007, č. 3,

úspěchem a potažmo
ím osobám, věřitelům
ostí (v českém právu
zde je také v zahraničí
ce však takovou cestu

- 8) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2008, sp. zn. 29 Odo 1262/2006.
- 9) Odkazem na ustanovení § 191 odst. 1 obchodního zákoníku, které definuje a určuje postavení představenstva ve společnosti.
- 10) DĚDIČ, J.; LASÁK, J.: Právo kapitálových obchodních společností. Přehled judikatury s komentářem. 2. díl, Linde Praha, 2010. s. 1351 – 1352 a 1450.
- 11) K těmto odlišnostem srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007.
- 12) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 29 Cdo 2531/2008.
- 13) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. 3. 2009, sp. zn. 5 Tdo 166/2009.
- 14) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 1999, sp. zn. 29 Cdo 1162/99 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 6. 5. 2008, sp. zn. 29 Odo 1773/2006, jedná se o konstantní judikaturu.
- 15) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2005, sp. zn. 8 Tdo 124/2005.
- 16) O aktuálnosti tohoto problému svědčí např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2006, sp. zn. 8 Tdo 222/2006, nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2006, sp. zn. 8 Tdo 940/2006.
- 17) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007.
- 18) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 29 Cdo 2531/2008.
- 19) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1143/2005.
- 20) Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 2008, sp. zn. 29 Odo 1118/2006.
- 21) Tamtéž.
- 22) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. 29 Odo 1111/2006.
- 23) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009.
- 24) LASÁK, J.: Pár poznámek k péči řádného hospodáře členů statutárního orgánu na prahu rekonstrukce. epravo.cz, 2011, [cit. 13. 9. 2011]. Dostupný z www.epravo.cz/top/clanky/par-poznamek-k-peci-radneho-hospodare-clenu-statutarniho-organu-na-prahu-rekonstrukce-76933.html.

Zaměstnavatelé se zajímají o připravovanou novelu zákoníku práce (2.)

Ing. Růžena Klímová

O očekávaných změnách v zákoníku práce k 1. 1. 2012 jsme informovali v první části výkladu v DHK č. 19/2011 (sněmovní tisk č. 411). Navrhuje se téměř 350 změn, z nichž jsme se věnovali neplatnosti právních úkonů, zkušební době, pracovnímu poměru na dobu určitou, dočasnému přidělení zaměstnance k jinému zaměstnavateli, délce výpovědní doby a výpovědním důvodům.

Další změny, na které jsme se zaměřili v minulém čísle DHK, se navrhuji mimo jiné v náhradě mzdy při okamžitém zrušení pracovního poměru zaměstnancem, odstupném, v rozvrhování pracovní doby a mzdě s přihlédnutím k případné práci přesčas.

Ing. Růžena Klímová je odbornicí na mzdovou problematiku